

סודות ורזים בגן לאומי כורזים

היישוב הקדום כורזים מוכר בעיקר בשל נופי הבזלת המדהימים ובית הכנסת העתיק. צאו בעקבות החידות לגלות את העיר העתיקה ואת סיפורה המרתק

כתבה: נעמה גולד, מרכז חינוך והסברה גליל תחתון-עמקים, רשות הטבע והגנים

1. לפני שתתחילו בסיום, תנו עוד מבט ברחבת הכניסה ונסו לפתור את החידה הבאה:
אני עדיין כאן
הודות לשיח' כראזה, כמובן.
הקדוש קבור לידי ממש.
לכן ידעתי שאין כל חשש
אני לא היחיד שניצל
בזכות קרבה לקבר קדוש
רבים כמוני תוכלו
ברחבי הארץ לפגוש
מי אני? ע א

שרידי בית הכנסת העתיק בכורזים

קצת מידע: השיח' כראזה היה ידוע בפתרון מחלוקות והתרת נדרים בכפר הבדואי כראזה, שהיה כאן במשך 300 שנים, עד 1948. חלק מתושבי הכפר חזרו לסוריה וחלקם עדיין חיים כאן, בטובה-זנגריה ליד ראש פינה.

2. סיזיפוס ספינה כריסטי, כך לי קוראים, משום שהיו שהאמינו שממני הכינו הרומאים כתר של קוצים לזה שכינו את עצמו "מלך היהודים".
שמי בעברית? ע

קצת מידע: בפעם הראשונה שכורזים נזכרת בהיסטוריה היא מקוללת! ישו, שמגיע לכאן כדי להחזיר את תושבי העיר בתשובה, אינו מצליח למשוך אחריו את התושבים ומקלל אותם. אולם נראה כי הקללה לא השפיעה, כי היישוב פרח ושגשג במשך מאות רבות אחרי מותו.

3. הכנסו לבית המגורים הראשון בעיר שתראו מימינכם וענו על החידה:
בשנת 1962 התחלתי בחפירות שבעקבותיהן הלכה ונחשפה עיר הבזלת

כאילו היא צומחת מתוך האדמה. השחר מפציע, התרנגולים קוראים מחצרות הבתים, התושבים עושים את דרכם לבית הכנסת לתפילת שחרית והנשים יוצאות לחצרות לשאוב מים מן הבור. הילדים פוקחים עיניים, מתלבשים ויוצאים להאכיל את החיות: זרעונים לתרנגולות, עשב לכבשים ותבן לעזים. תלמידי החכמים לומדים תורה בבית המדרש. הגיע הזמן לצאת לשוק, לקנות ירקות טריים ובד לבגד חדש. זהירות, ברחוב עוברות עגלות כבדות והסוסים דוהרים.

יוצאים להרפתקה

עכשיו אתם מוזמנים לצאת להרפתקה ברחבי העיר העתיקה ולחשוף את הסודות והרזים של עיר הבזלת כורזים.

כורזים הוא יישוב יהודי קדום מתקופת המשנה והתלמוד שהתקיים מתחילת המאה הראשונה לספירה ועד המאה השמינית. היישוב נמצא כ-4 ק"מ צפונית לכפר נחום, משקיף על הכנרת, ומוכר בזכות נופי הבזלת היפים שבו. בחפירות הארכיאולוגיות שנערכו במקום התגלו מבנים רבים, שהחשוב בהם הוא בית הכנסת. מלאכת השחזור של האתר נעשתה לא רק בבית הכנסת אלא בעיר כולה, רחובותיה ובתיה. במקום נתגלו גם מקווה, בורות מים ושלושה בתי בד.

נכנסים למנהרת הזמן

דמיינו לעצמכם את המקום לפני 2000 שנה בערך: עיר הבזלת השחורה נראית

לטיול יצאנו

איך מגיעים: גן לאומי כורזים נמצא על כביש 8277 - בין צומת כורזים לאלמגור. 10 דקות דרומית מזרחית מצומת עמידר

(כביש 90 עם כביש 85)

משך הטיול: כשעה

עונה מומלצת: כל השנה

מה יש עוד: שולחנות לפיקניק, תצפית נוף לכינרת, עצי שיזף ענקיים, אלון תבור עתיק. שעות פתיחה:

אכריל-ספטמבר: 8:00-17:00;

אוקטובר-מרץ: 8:00-16:00; בימי שישי

וערבי חג: 8:00-15:00; ניתן להיכנס לאתר

עד שעה לפני שעות הסגירה.

מחירים: מבוגר 20 ש"ח, ילד 9 ש"ח.

מנויים - חינם

לפרטים נוספים: 04-9831643, אתר

האינטרנט של רשות הטבע והגנים:

www.parks.org.il

6. חזרו מעט חזרה והביטו צפונה אל עבר נחל כורזים ונסו לראות אם אתם אותי מזהים:

אומרים שאני קרוב משפחה של הפיל, למרות שמעולם לא נפגשנו. אומרים עליי שאני פחדן, אבל אני טוען שאני פשוט זהיר.

מי אני? ן ל

מידע ורמז: זהו בעל חיים הנפוץ באזור. הוא חי בין החללים שנוצרים בין גלי האבנים והסלעים ומכאן גם שמו. הוא פעיל כשחום גופו עולה ולכן ניתן לצפות בו בשעות היום כשהוא מתחמם בשמש. עד כמה שזה נשמע מוזר, דווקא בעל חיים זה שייך לקבוצת בעלי החיים הקרובה ביותר לפיל (ככל הנראה תורשה של "אב משותף" שחי לפני 40-60 מיליון שנים).

7. המשיכו למבנה הנוסף ונסו למצוא בשטח רמזים שונים כמו שקעים, חריצים, בורות וכדומה, שיעזרו לכם להבין מה היה כאן.

איך קוראים למתקן? י ד

מידע ורמז: בקצה היישוב נמצא אחד ממקורות הפרנסה החשובים של תושבי כורזים העתיקה. במקום נחפרו מתקן ריסוק ומתקני סחיטה. שמו של המקום

השחורה. במבנים שנחפרו גיליתי תופעה חדשה: באמצע מבנה המגורים נבנה קיר ובו חללים דמויי חלונות. מיד קראתי להם "חלונות כורזים" וכך הכנסתי להיסטוריה מושג ארכיאולוגי בינלאומי שכל מי שלומד אותו לומד גם את שמי.

שמי זאב ייבין, מה מקצועי?

א ל ל ל ל ל

4. צאו מן הבית אל החצר הגדולה ונסו לענות על השאלה הבאה:

בתוכי מים טהורים שאת הטומאה מן הגוף והנפש מסירים. אין יישוב יהודי שלא תמצא בו כמותנו מימי בית שני ועד ימינו.

מי אני? מ ל ל ה

מידע ורמז: על המים שבתוכי להיות טהורים. לשם כך, אסור להם להיות שאובים בידי אדם (כמי מעיין, ים או נהר).

5. עליכם לחלוף על פני בית הכנסת (אל דאגה, נחזור אליו אחר כך) להמשיך עם השביל ולהיכנס למבנה הראשון משמאלכם.

מה שם המבנה? י ק ת

מידע ורמז: מכיוון שבאזור לא היו עצים לבניית הגג, השתמשו בלוחות בזלת. הקשתות שימשו להנחת הלוחות בדומה למה שעשו בחלונות כורזים (שאלה 3).

עשוי לבלבל מעט ולגרום לנו לחשוב שמייצרים בו אריגים, אבל הכוונה לענף שממנו הכינו קורת עץ ששימשה בתהליך הסחיטה.

8. זה הזמן לחזור לבית הכנסת, לטפס במדרגות ולהיכנס פנימה.

גם אתם מתפעלים בוודאי מן העיטורים המקשטים את העמודים והכתלים. קצת קשה לי שלאיש לא אכפת שאני הוא שיצרתי אותם.

מה מקצועי? ס

מידע ורמז: עבודת הסיתות בסלע הבזלת הקשה דרשה מיומנות גבוהה במיוחד של האומן. טעות שנעשתה לא ניתנה לתיקון!